

buren är motiverat. Det är ett bord av ljus polerad björk i Karl-Johansstil av den form, som fig. 1 visar. Det har två sidoklaffar med vridhållare och en draglåda. I denna finnes en lapp med följande inskrift: »Detta Divan Bord är förfärdigat af Snickaren Mathias Svensson uti N:o 4 Hellesåker, Lindome Sok:en Hellåsåker den 14:de Junij 1830.» På en annan lapp i lådan står: »L. Pettersson. Meubeltillverkare i Göteborg Huset N:o 3 och 4 Sillegatan.»

Bordet tillhör Ransäters hembygdsgård i Värmland. Dess tidigare öde är mig ej bekant.

Sigurd Erixon.

Korta linfästen.

De linfästen, som oftast brukats i Älvdalen, Mora och Malung i Dalarna, äro mycket korta, fig. 2. Hur de ha använts, har ej varit klart, förrän den 90-årige bonden Staffan-Anders från Åsen i Älvdalen vid ett besök i Nordiska museet kunde meddela, att de höllos i vänstra handen. Någon bild av förfaringssättet har icke funnits förrän Ola Bannbers i anslutning till nyssnämnda meddelande fotograferade arbetsmetoden i Älvdalen, fig. 3.

Jag meddelar här till jämförelse ett kopparstick, fig. 4, föreställande en grekisk kvinna hållande linfästet på samma sätt som i Älvdalen och själva sländan i högra handen. Dess tillkomst är mig obekant. Jag har funnit det hos en bokförsäljare vid en Seinekaj i Paris, och det synes härröra från 1800-talets början. Underskriften antyder, att det är en flicka från de grekiska öarna det är fråga om. Hugo Blümmer påvisar i *Technologie und Terminologie der Gewerbe und Künste bei Griechen und Römern* (Band 1, sid. 132), att linfästet hölls på detta sätt även i det antika Grekland och han illustrerar även detta genom några vas målningar.

Sigurd Erixon.

Fig. 5. Kort linhuvud från Älvdalens s:n, Dalarna. L. 27 cm. Nord. mus. 46.389.

Nordiska allmogesmycken och orientaliska.

Analogierna mellan nordiska allmogesmycken och orientaliska äro tydliga, men ingen har hittills brytt sig om att närmare undersöka dem. Dock skulle en sådan undersökning icke blott vara ytterst intressant utan även giva uppslag till en vidgad syn på hela vår konst under järnåldern och medeltiden. Under min sista resa i Orienten har jag sett smycken som verkligen ge en något att tänka på. Traditionen och främmande idéer hänga i längre än man tror. I Balkanländerna finnas smycken till vilka den sassanidiska vingade kungakronan varit modell. De sassanidiska kungarna togo i sin tur detta emblem från egyptierna, där den vingade

Fig. 3. Gröt Kerstin spinner på slända. Älvdalens s:n, Dalarna.
Foto. Ola Bannbers 1922.

solskivan var en kunglig symbol. Vid Bairam-festerna kan man ofta i Egypten se arabkvinnorna pryda sig med smycken, som äro direkta kopior av de byzantinska kejsarinnornas långa halskragar besatta med juveler, sådana vi se dem på mosaikerna i Ravenna eller i kejsarinnan Giselas smycke i museet i Mainz. Dessa voro i dyrbart eller dyrbaraste material, under det de fattiga arabkvinnorna få nöja sig med förgylld koppar eller på sin höjd silver. I Syrien ser man än i dag kvinnor bära kopior av de franska medeltida tutformade huvudbonaderna. Många för att ej säga de flesta nordiska former av smycken återfinnas i Orienten och även tekniken är i de flesta fall densamma. Den berömda ryske arkeologen Kondakoff påstod, att Ryssland fått hela sin filigrankonst från Syrien och

Fig. 4. Kvinna, spinnande på slända. Kopparstick från 1800-talets början.

även sin emaljkonst. Man skrattade då åt hans vilda teori. Nu ger var och en som känner till dessa båda tekniker i båda landen honom rätt. Är den ryska filigrankonsten av syriskt ursprung, så är det väl att antaga att den svenska har samma ursprung och min av Arne ringaktade teori, att kringvandrande syriska guldsmeder och andra hantverkare i stort antal kommo till Sverige, kanske ej är så dum, som han tycktes tro. A. har ej någon aning om vad som gjorts i Syrien i gamla tider, ty samlingar av sådant har han aldrig sett. Meningen med denna lilla notis är endast att draga den svenska forskningens uppmärksamhet på ett område som kan vara av största vikt. Det måste ske snart, emedan amerikanska handlande redan börjat köpa upp dessa gamla smycken för att taga sönder

dem och av bitarna göra nya, lämpade efter våra dagars mod. Om tio år finnes ej ett enda gammalt allmogesmycke kvar i hela Orienten och nya göra guldsmederna endast på västerländsk order.

F. R. Martin.

Ett beriktigande.

I sin uppsats om Porla brunn i Fataburen 1928, h. 4 (först publicerad i Svenska Dagbladets söndagsbilaga ¹⁷/₆ 1923) har doc. Jöran Sahlgren påpekat, att jag i min lilla bok »Det gamla Medevi» försummat citera honom såsom upphovsman till iakttagelserna, att »järnkällorna ansågos hava särskilda magiska krafter därför att de avsatte ämnen med *röd färg*». Icke nog med denna försummelse, jag skulle också ha givit J. V. Broberg äran av att ha konstaterat detta förhållande i sin bok »Bidrag från vår folkmedicins vidskepelse», där dock ingenting nämnes om den röda färgens betydelse för den folkliga brunnsterapin.

Härtill må det förunnas mig att göra några erinringar. För det första gäller min hänvisning till Broberg hans anteckningar om den röda färgens roll i folkmedicinen över huvud, vilket även en flyktig genomläsning av ifrågavarande passus klart visar. För det andra hade jag, redan innan doc. Sahlgren hade älskvärdheten tillstålla mig sin uppsats, upprepade gånger i tryckta och otryckta källor rörande Medevi — »det röda vattnet på skogen» — sett den röda färgen framhävd såsom ett viktigt karakteristikum hos det hälsobringande vattnet och anade därför ingalunda, att doc. Sahlgren just på den punkten ansåg sig ha gjort en upptäckt, för vilken han önskade bli citerad. Däremot har jag — i samma stycke, vari den röda färgens betydelse framhålles — skyndat mig att citera doc. Sahlgrens uppsats såsom varande ett ytterst viktigt bidrag till diskussionen om våra hälsokällors äldsta historia.¹ Att jag icke två gånger på samma blad gjort nothänvisningar till en och samma tidningsuppsats, må med tanke på min framställnings populära karaktär icke anses alltför »märkvärdigt».

Stockholm i juli 1929.

Gustaf Näsström.

In memoriam.

Marie Andree-Eysn. I denna tidskrifts tredje häfte för sistförflutna år (s. 137 f.) anmälades en till professorskan Andree-Eysn's åttioårshögtid utgiven festskrift. Ej lång tid senare inträffade sorgebudet, att den om särskilt alpländernas folklivskänedom så varmt intresserade och högtförtjänta forskaren gått hädan. Fru Andree-Eysn, vilken var änka efter den år 1912 avlidne kände geografen och etnologen Richard Andree, har i främsta rummet gjort sig känd genom sitt år 1910 utgivna ypperliga arbete *Volkskundliches aus dem bayrisch-österreichischen Alpengebiet*, beträffande vars betydelse för tysk folklivsforskning man endast behöver kasta

¹ I detta sammanhang kan förtjäna påpekas ett tidigare bidrag av detta slag i tidskriften Fataburen, nämligen N. Sjöberg: Rituala bruk vid våra hälsokällor. Fataburen 1911, sid. 46 ff.

en blick på litteraturhänvisningarna vid en mängd artiklar i Bächtold-Stäubli's *Handwörterbuch* för att erhålla ett fullviktigt och avgörande vittnesbörd. Hennes uppfattning och framställning vilar (såsom man ju ock väntar av R. Andree's maka) på fast allmänetnologisk grund, och det nämnda arbetet kommer att i alla tider utgöra en huvudkälla för tysk och europeisk folkännedom. Marie Andree-Eysn — Eysn var hennes flicknamn — avled i Berchtesgaden i Oberbayern den 13 januari 1929.

Torjus Leifson Jore Bolkesjö. Den 6 februari innevarande år avled med denne en av Nordiska museets hängivnaste och verksamaste vänner i dess utdaningstid under Artur Hazelius' ledning. Större delen av museets synnerligen förnämlig norska avdelning har förvärvats genom Torjus Leifsons förmedling. Redan under en resa i Norge 1874 synes Hazelius ha gjort hans bekantskap, och under det följande året, ankommer från honom den första stora sändningen norska allmogesaker. Torjus Leifson fortsatte sedan allt till Hazelius' död att vara museets nitiske samlare, och Nordiska museet bevarar med varm tacksamhet hans minne. År 1924 erhöll han vid dess första utdelning Artur Hazelius-medaljen. God och redlig norrman förblev han samtidigt alltid en trofast svenskvän. Han var vid sin död 79 år gammal.

Evald Tang Kristensen. Vid den höga åldern av 86 år avled den 8 april innevarande år den vida kände, ännu i sin levnads höst outtröttligt och nitiskt verkande danske folkminnessamlare, vars namn ses här ovan. Alltjämt en trogen lärjunge av Svend Grundtvig stod han vid sin död såsom den nordiska folkdiktsforskningens vördade och hedrade Nestor. Här är ej platsen att redogöra för Tang Kristensens omfångsrika samlarverksamhet på folkdiktens och folksägnens fält. Vi hänvisa till Nordisk familjeboks andra upplaga med dess artikel av professor J. A. Lundell, men tillåta oss dock därifrån låna följande kompetenta uttalande: »Aldrig har någon enskild man i något land själv funnit och nedskrivit folktraditioner i sådant omfång. Hans tryckta och otryckta samlingar lämna ett enastående vittnesbörd å ena sidan om folktraditionens rikedom — K:s alla uppteckningar äro från Jylland — å andra sidan om vad en mans energi och kärlek till sitt folk kan åstadkomma.»